

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 520/2021-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 2Tos/22/2021 z 22. marca 2021 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 2Tos/22/2021 z 22. marca 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 2Tos/22/2021 z 22. marca 2021 **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Nitre **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 5. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a práva na slobodu podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením krajského súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby. Sťažovateľ sa domáha zrušenia napadnutého uznesenia.

II.

2. Sťažovateľ bol uznesením okresného súdu z 1. marca 2020 vzatý do väzby s tým, že lehota väzby začala plynúť 27. februára 2020. Sťažovateľovi bolo vznesené obvinenie za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c) a d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. b) a j) Trestného zákona, ktorého sa mal dopustiť tak, že od roku 2015 až do zadržania si zadovažoval pervitín a marihuanu, ktoré prechovával a následne distribuoval piatim zisteným osobám. Dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku vychádzal z obavy, že sťažovateľ v prípade ponechania na slobode bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti, keďže sťažovateľ sám drogy nielen užíval, ale aj po dlhšiu dobu distribuoval, čo vyplývalo z výsluchov svedkov, na základe ktorých mu bolo vznesené obvinenie. Súd ďalej poukázal na to, že sťažovateľ bol trestným rozkazom z júla 2019 uznaný vinným z prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia, za čo mu bol uložený podmienený trest odňatia slobody so skúšobnou dobou do 6. decembra 2020. Z rovnakých skutočností nebol prijatý písomný sľub sťažovateľa a väzba nebola nahradená dohľadom, keďže neboli zistené výnimočné okolnosti prípadu.

3. Na sťažovateľa bola 4. augusta 2020 podaná obžaloba, pričom spáchanie skutkov v podstate v znení tak, ako bolo vznesené obvinenie, malo byť preukázané z výsluchov šiestich svedkov, ktorým mal sťažovateľ distribuovať drogy. Prokurátor v obžalobe skonštatoval, že znaleckým posudkom malo byť zistené, že sťažovateľ nemá chorobný sklon k užívaniu alkoholu a drog a spáchanie skutku má byť preukázané aj zo záznamu z telekomunikačnej prevádzky. Sťažovateľ spáchanie skutku popiera, pričom v konaní sa postupuje priebežným nariadovaním hlavných pojednávaní, na ktorých sú vypočúvaní svedkovia, pričom aj výpovede svedkov, ktorých navrhol prokurátor a na základe ktorých bolo vznesené obvinenie, sú odlišné od toho, ako vypovedali v prípravnom konaní. Svedkovia navrhnutí sťažovateľom popierajú spáchanie skutkov a ako páchatel'ov trestnej činnosti, pre ktorú bola podaná obžaloba, označujú aj svedkov, ktorí vypovedali proti sťažovateľovi. Hlavné pojednávanie 24. marca bolo odročené na 26. apríl 2021 s tým, že prokurátor žiadne ďalšie návrhy na dokazovanie nemal a pojednávanie bolo odročené len pre účely doplnenia dôkazov zo strany sťažovateľa.

4. Sťažovateľ sa v priebehu prípravného konania, ako aj konania pred súdom domáhal niekoľkokrát prepustenia z väzby, keďže podľa neho dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku pominuli. Poslednú žiadosť o prepustenie z väzby podal sťažovateľ 17. februára 2021. Okresný súd uznesením z 3. marca 2021 žiadosť sťažovateľa zamietol, keď konštatoval trvanie väzobných dôvodov. Podľa odôvodnenia uznesenia okresného súdu z vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní nemožno dospieť k záveru, že by pominulo podozrenie zo spáchania skutku. Dôvodnú obavu z pokračovania v trestnej činnosti okresný súd vyvodil z rovnakých skutočností, ako pri vzatí sťažovateľa do väzby. Sťažovateľ žiadal väzbu nahradiť prijatím písomného sľubu a prijatím záruky za jeho ďalšie správanie jeho matkou ako dôveryhodnou osobou, ktorá uviedla, že nemala vedomosť o tom, že by bol dlhoročným konzumentom marihuany. Súd poukázal na to, že čiastočná zmena výpovedí svedkov, ako aj osobné a rodinné pomery sťažovateľa nie je možné považovať za výnimočné okolnosti prípadu.

5. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú odôvodnil tým, že okresný súd sa nevysporiadal s tým, že svedkovia obžaloby diametrálne zmenili svoje výpovede, a to predovšetkým v jeho prospech. Sťažovateľ vytkol okresnému súdu, že svedkov považoval za nedôveryhodných alebo ich výpovede vôbec nebral do úvahy. Podľa sťažovateľa svedeckými výpoveďami bola zoslabená dôvodnosť podanej obžaloby, osobitne v tej časti, v ktorej sa mu za vinu kladie spáchanie trestnej činnosti na viacerých osobách. Podľa sťažovateľa nie je žiaden dôkaz o tom, že by bola daná obava z pokračovania v trestnej činnosti, a stále sa len opakujú skutočnosti uvádzané v čase jeho vzatia do väzby.

6. Krajský súd napadnutým uznesením sťažnosť sťažovateľa zamietol, keď zistil, že rozhodnutie okresného súdu je zákonné, keďže zistené skutočnosti nasvedčujú dôvodnosti vzneseného obvinenia. Krajský súd doplnil, že v priebehu konania sa dôkazy nevyhodnocujú v miere ako pri rozhodnutí vo veci. Krajský súd nezistil splnenie podmienok na nahradenie väzby prijatím záruky dôveryhodnej osoby a dohľadom probačného a mediačného úradníka, ktoré považoval za nedostatočné vzhľadom na osobu sťažovateľa a na skutočnosť, že sa mal v minulosti dopúšťať trestnej činnosti, ako aj dvanástich priestupkov na úseku cestnej premávky. Krajský súd v Nitre zhodnotil, že väzba sťažovateľa je naďalej nutná, pričom ani dĺžka väzby nie je neprimeraná.

III.

7. Podľa sťažovateľa okresný a krajský súd pri jeho žiadosti o prepustenie z väzby rozhodli v rozpore s § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže sa zamerali len na závažnosť vzneseného obvinenia bez akékoľvek nového dôkazu, ktorý by odôvodňoval potrebu ponechania sťažovateľa vo väzbe. Podľa sťažovateľa všeobecné súdy opakovane opisujú tie isté skutočnosti ako v predchádzajúcich uzneseniach o jeho väzbe, pričom nezohľadňujú zmenu výpovedí svedkov. Preto podľa sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základných práv. Sťažovateľ osobitne zdôrazňuje, že záver súdu o tom, že mal predávať marihuanu, nie je podložené ničím iným len tvrdením troch svedkov, ktorí odmietli pred súdom vypovedať. Ani pri osobnej, ako aj domovej prehliadke neboli u sťažovateľa nájdené žiadne drogy. Napadnuté uznesenie krajského súdu považuje sťažovateľ za nedostatočne odôvodnené pre nedostatok argumentov pre a proti ďalšiemu trvaní väzby. Okrem toho napadnutému rozhodnutiu vytkol to, že napriek tomu, že osoba ponúkajúca záruku bola súdmi vyhodnotená ako dôveryhodná, jej záruka prijatá nebola.

8. Krajský súd sa podaním z 5. októbra 2021 vyjadril k ústavnej sťažnosti tak, že ju považuje za nedôvodnú. Uviedol, že v odôvodnení sa náležite vysporiadal s dôvodmi na ďalšie trvanie preventívnej väzby, rešpektujúc ustanovenia o maximálnej lehote trvania väzby.

9. Sťažovateľ podaním z 18. októbra 2021 zotrval v plnom rozsahu na dôvodoch uvádzaných v ústavnej sťažnosti. Uviedol, že 6. októbra 2021 bol prepustený z väzby na slobodu.

IV.

10. Obsahom základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy je ustanovenie, podľa ktorého osobu možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Ústavný rámec dopĺňajú ustanovenia dohovoru, konkrétne čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, podľa ktorého nikoho nemožno pozbaviť slobody, pokiaľ sa tak nestane v súlade s konaním ustanoveným zákonom, ak sú oprávnené dôvody domnievať

sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní, a čl. 5 ods. 4 dohovoru, podľa ktorého každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

11. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 315/06). Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe (IV. ÚS 207/07, III. ÚS 115/08). Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 417/2011) vyplýva, že pri rozhodovaní o väzbe musia byť súčasne splnené formálne predpoklady väzby, t. j. musí existovať uznesenie o začatí trestného stíhania a uznesenie o vznesení obvinenia, a materiálne predpoklady väzby, t. j. musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný a má znaky trestného činu, a že sa obvinený trestného činu dopustil a zároveň musí existovať niektorý z väzobných dôvodov uvedených v § 71 Trestného poriadku.

12. Podstatou námietok sťažovateľa je, že krajský súd odôvodnil ďalšie trvanie preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného zákona tým, že sťažovateľ je obvinený zo závažnej drogovej trestnej činnosti, pričom nezohľadnil zmenu dôkaznej situácie, ktorá nastala v konaní pred súdom počas hlavného pojednávania v porovnaní s dôkaznou situáciou v prípravnom konaní. Úlohou ústavného súdu pri preskúmaní ústavnosti väzby v štádiu súdneho konania nie je posudzovať mieru podozrenia sťažovateľa zo spáchania žalovaného trestného činu. Pokiaľ by ústavný súd predbežné hodnotenie dôkazov vykonal, atrahoval by si právomoc všeobecných súdov, ktorá mu z hľadiska subsidiarity neprislúcha (obdobne aj III. ÚS 523/2021, bod 18, III. ÚS 518/2021, bod 13). Ústavný súd z hľadiska materiálnej podmienky väzby týkajúcej sa dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestného činu sťažovateľom v štádiu súdneho konania je však oprávnený posúdiť, či sa všeobecný súd dostatočne vysporiadal s námietkami sťažovateľa v žiadosti o prepustenie z väzby. Pri rozhodovaní o väzbe v neskoršom štádiu trestného konania pred súdom potom, ako boli súdom vykonané dôkazy na hlavnom pojednávaní, je potrebné, aby súd rozhodujúci o väzbe sa dostatočne vysporiadal s námietkami sťažovateľa, do akej miery dôkazy vykonané na hlavnom pojednávaní predbežne svedčia v prospech obžaloby alebo ju vyvracajú. Z ústavného hľadiska je dôležité, aby sa všeobecný súd pri rozhodovaní o väzbe náležite vysporiadal s doteraz vykonanými dôkazmi a zvlášť predbežne vyhodnotil dôkazy, ktoré obžalobu potvrdzujú, a dôkazy, ktoré obžalobu vyvracajú. Dôkazy, ktoré predbežne obžalobu potvrdzujú, je potrebné vyhodnotiť tak, že posilňujú materiálne dôvody väzby, a dôkazy, ktoré predbežne obžalobu vyvracajú, je potrebné vyhodnotiť tak, že oslabujú materiálne dôvody väzby. Predbežné hodnotenie dôkazov slúži len na účely väzobného rozhodovania a nie je prejedikovaním rozhodnutia o vine.

13. Krajský súd pri predbežnom hodnotení dôkazov len všeobecne konštatoval, že dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestného činu sťažovateľom vyplýva najmä z výpovedí svedkov z prípravného konania. Keďže išlo už o neskoršie štádium trestného konania po vykonaní výsluchov svedkov na hlavnom pojednávaní, mal sa krajský súd nielen vo všeobecnosti vysporiadať

s dôvodným podozrením zo spáchania trestného činu sťažovateľom vyplývajúcim z výpovedí svedkov v prípravnom konaní, ale na základe námietok sťažovateľa mal aj predbežne vyhodnotiť výsluchy svedkov z hlavného pojednávania. Takéto hodnotenie dôkazov však krajský súd nevykonal, hoci z dovtedy vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní vyplýva, že traja svedkovia ([REDACTED]) na rozdiel od ich výpovedí z prípravného konania na hlavnom pojednávaní skôr vypovedali v neprospech obžaloby a ďalší traja svedkovia ([REDACTED]), ktorí vypovedali v prospech obžaloby v prípravnom konaní, na hlavnom pojednávaní odmietli vypovedať. Vzhľadom na to, že na hlavnom pojednávaní došlo k predbežnej zmene dôkaznej situácie po vykonaní výsluchu svedkov, bolo potrebné, aby krajský súd sa predbežne vysporiadal s dôkazmi, ktoré posilňujú materiálne dôvody väzby a, naopak, ktoré oslabujú materiálne dôvody väzby. Predbežné hodnotenie dôkazov je ústavnoprávne významné z dôvodu, že pri trvaní väzby sťažovateľa v dĺžke približne trinásť mesiacov je ústavne neakceptovateľné, aby druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti sám osebe bol dôvodom ďalšieho trvania preventívnej väzby (III. ÚS 33/2021, bod 47). Na ďalšie trvanie preventívnej väzby po približne trinástich mesiacoch je nevyhnutné, aby pristúpila ďalšia významná skutočnosť popri druhu (drogová trestná činnosť), charaktere (trvanie približne 5 rokov) či závažnosti trestnej činnosti (obzvlášť závažný zločin), z ktorej objektívne vyplýva dôvodná obava, že sťažovateľ bude pokračovať v trestnej činnosti. Krajský súd však žiadnu ďalšiu konkrétnu skutočnosť neuviedol. Skutočnosť, že sťažovateľ sa dopustil v roku 2019 prečinu marenia výkonu úradného rozhodnutia a aj viacerých priestupkov na úseku cestnej premávky, boli ustálené ešte v čase vzatia sťažovateľa do väzby, a nie sú bez ďalších pristupujúcich relevantných skutočností ústavne udržateľné pri trvaní preventívnej väzby v dĺžke približne trinásť mesiacov.

14. K námietke, že krajský súd nenahradil väzbu alternatívnymi prostriedkami, treba uviesť, že väzba je vážnym zásahom do osobnej slobody. Preto je povinnosťou všeobecných súdov obzvlášť citlivo zvažovať argumenty pre ďalšie trvanie väzby. Z ustanovení Trestného poriadku priamo vyplýva povinnosť všeobecných súdov skúmať, či je v prípade dôvodnosti väzby možné väzbu nahradiť alternatívnymi prostriedkami (III. ÚS 523/2021, bod 26). Krajský súd odmietol nahradiť väzbu alternatívnymi prostriedkami z dôvodov, že sťažovateľ je stíhaný pre závažnú drogovú trestnú činnosť, ktorej sa mal dopúšťať po dobu približne piatich rokov, bol v roku 2019 právoplatne odsúdený za prečin marenia výkonu úradného rozhodnutia a spáchal viacero priestupkov na úseku cestnej premávky. Záruku dôveryhodnej osoby, a to matky sťažovateľa, neprijal, hoci ju považoval za dôveryhodnú. Krajský súd sa takýmto konštatovaním nevysporiadal s otázkou možnosti nahradenia väzby alternatívnymi prostriedkami. Pokiaľ krajský súd odmietol nahradiť väzbu alternatívnymi prostriedkami, mal uviesť konkrétne dôvody, pre ktoré nahradenie väzby ani jedným z navrhovaných prostriedkov nie je možné. Strohé konštatovanie, že sťažovateľ bol stíhaný pre závažnú trestnú činnosť, ktorej sa mal dopúšťať po dlhšiu dobu, a že bol v minulosti odsúdený aj priestupkovo postihnutý, nedáva odpoveď na otázku, prečo nebolo možné väzbu sťažovateľa nahradiť. Nemožno identifikovať žiaden súvis takéhoto konštatovania s tvrdenou nemožnosťou nahradenia väzby alternatívnymi prostriedkami. Z týchto dôvodov je rozhodnutie krajského súdu ústavne neakceptovateľné a došlo ním k porušeniu práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy.

15. Sťažovateľ namietal aj porušenie práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru, podľa ktorého každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Obsahom tohto práva je okrem iného to, že predovšetkým dlhšiu dobu trvajúca väzba je možná len na základe dôkladnej kontroly všetkých okolností a ich dôslednom zdôvodnení na podklade právnych kritérií. Stereotypné alebo abstraktné odôvodnenia či opakovania predchádzajúcich rozhodnutí nie sú dostatočné. V dôsledku vysokej hodnoty osobnej slobody musí byť sloboda pravidlom a väzba výnimkou (Karpenstein, U., Mayer, F. Konvention zum Schutz der Menschenrechte und Grundfreiheiten. Kommentar. C. H. Beck, München 2015, s. 147). V prípade sťažovateľa v namietanom rozhodnutí nedošlo k dôkladnej kontrole nových okolností jeho trestného stíhania a jeho väzba bola zdôvodnená rovnakými okolnosťami a dôkaznou situáciou ako pri vzatí do väzby, hoci táto situácia sa podstatne zmenila. Preto došlo aj k porušeniu jeho práva podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru.

16. Vzhľadom na zistené porušenie základných práv sťažovateľa bolo namietané rozhodnutie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy zrušené s tým, že vec sa mu podľa čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy vracia na ďalšie konanie. V ďalšom konaní je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze a s uznesením okresného súdu z 3. marca 2021, proti ktorému podal sťažnosť sťažovateľ, sa musí vysporiadať svojím rozhodnutím. Vzhľadom na to, že uznesenie okresného súdu bolo základom obmedzenia osobnej slobody sťažovateľa, ktoré nebolo súladné s jeho základnými právami, je potrebné, aby ho krajský súd zrušil podľa § 194 ods. 1 Trestného poriadku (III. ÚS 523/2021, bod 28). Zrušenie uznesenia okresného súdu je nevyhnutným predpokladom na to, aby si sťažovateľ mohol podľa podústavného práva uplatniť prípadné nároky z dôvodu nezákonného obmedzenia osobnej slobody po 3. marci 2021.

V.

17. Zistené porušenie základných práv sťažovateľa odôvodňuje to, aby mu krajský súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina priemernej mzdy za predchádzajúci polrok (§ 1 ods. 3 v spojení s § 11 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľ má nárok na náhradu za tri úkony právnej služby v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie 3 x 181,17 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (3 x 10,87 eur) predstavuje 576,12 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2021

Robert Šorl
predseda senátu